

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 6204/06

בג"ץ 6235/06

בג"ץ 6274/06

בפני :
כבוד השופטת ד' ביניש
כבוד השופטת א' פרוקצ'יה
כבוד השופטת ע' ארבל

העותר בבג"ץ 6204/06 : ד"ר יוסי ביילין
העותרים בבג"ץ 6235/06 : גיא יורן ו-25 אחרים
העותרת בבג"ץ 6274/06 : התנועה למען איכות השלטון בישראל

נ ג ד

המשיבים בבג"ץ 6204/06 :
1. ראש ממשלת ישראל
2. ממשלת ישראל
המשיבים בבג"ץ 6235/06 :
1. אהוד אולמרט, ראש הממשלה
2. ממשלת ישראל
3. שר האוצר
המשיבים בבג"ץ 6274/06 :
1. ממשלת ישראל
2. שר הביטחון
3. שר האוצר
4. וועדת הכספים של הכנסת
5. וועדת חוץ וביטחון של הכנסת

עתירה למתן צו על-תנאי

תאריך הישיבה : ה' באב תשס"ו (30.7.06)

בשם העותר בבג"ץ 6204/06 : עו"ד חגי אשלגי ; עו"ד הראל פרץ
בשם העותרים בבג"ץ 6235/06 : עו"ד יואל גולדברג
בשם העותרת בבג"ץ 6274/06 : עו"ד צרויה מידד-לוזון

בשם המשיבים בבג"ץ
6204/06, בבג"ץ 6235/06
והמשיבים 1-3 בבג"ץ
6274/06:

עו"ד ערן אטינגר

בשם המשיבות 4-5 בבג"ץ
6274/06:

עו"ד רוקסנה שרמן-למדן

פסק-דין

השופטת ד' ביניש:

שלוש העתירות שלפנינו הוגשו על רקע מצב הלחימה בו מצויה ישראל מאז 12.7.06, מועד בו החלו פעולות הלחימה בין ישראל לבין ארגון החזבאללה, הפועל נגד צה"ל ונגד אזרחי מדינת ישראל מתחומי לבנון.

הרקע לעתירות

1. בבוקר יום 12.7.06 ביצע ארגון החזבאללה פעולה תוקפנית בתוך שטח ישראל, שכתוצאה ממנה נפלו שמונה מחיילי צה"ל ושני חיילים אחרים נחטפו אל מעבר לגבול. בעקבות התקיפה האמורה קיבלה הממשלה בו ביום החלטה בה נקבע בין היתר כך: "ישראל חייבת להגיב בחומרה המתחייבת ממנהלך התקפי זה, והיא אכן תעשה כך. ישראל תגיב בצורה תקיפה וקשה נגד מחוללי הפעולה והגורמים האחראים לה וכן תפעל לסכל מאמצים ופעילות המכוונים נגד ישראל" (החלטת ממשלה - 258). במסגרת אותה החלטה אישרה הממשלה את ההמלצות שהוצגו לה על ידי מערכת הביטחון, וכמו כן הסמיכה את ראש הממשלה, שר הביטחון, ממלאת מקום ראש הממשלה, המשנה לראש הממשלה, סגני ראש הממשלה והשר לביטחון הפנים לאשר את הפעולות הפרטניות לביצוע שהוצגו על ידי מערכת הביטחון. מאז יום 12.7.06 פועל צה"ל בפעילות צבאית מסיבית בתחומי לבנון, ומדינת ישראל מותקפת בה בעת באלפי טילים ורקטות "קטיושה", שגרמו למותם ופציעתם של עשרות אזרחים ישראליים בצפונה של ישראל ולנזק ניכר לרכוש. ביום 13.7.06 הופיע שר הביטחון בפני מליאת ועדת החוץ והביטחון של הכנסת ובישיבה זו הושמעו סקירות מפי השר ומפי גורמי מודיעין וגורמי מבצעים. עוד יצוין, כי ביום 15.7.06 החליט שר הביטחון לעשות שימוש בסמכות הנתונה לו מכוח סעיף 9ג(ב)(1) לחוק ההתגוננות האזרחית, תשי"א-1951 (להלן: חוק ההתגוננות האזרחית) והכריז על "מצב מיוחד בעורף", הכרזה שיש לה משמעות באשר להענקת סמכויות למתן הוראות בכל הנוגע להתגוננות העורף האזרחי מפני תקיפות

צבאיות. ביום 16.7.06 התכנסה הממשלה שנית לדון בנושא המצב הביטחוני ודנה, בין השאר, גם בנושא המצב המיוחד בעורף. הממשלה החליטה, בין היתר, כי תדון בהארכת הצו עליו הכריז שר הביטחון בתוך 48 שעות ממועד ההכרזה לאחר שיועברו אליה המלצות צוות בינמשרדי בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה (החלטת ממשלה - 273). למחרת, ביום 17.7.06 מסר ראש הממשלה הודעה על המצב הביטחוני בפני מליאת הכנסת. בנאומו בכנסת הודיע, בין היתר, כך:

"גורמים קיצוניים, טרוריסטים, אלימים, משבשים את חיי האזור כולו ומעמידים בסכנה את יציבותו. המרחב שבו אנו חיים מאיים על ידי קבוצות הטרור הרצחניות הללו זהו אינטרס אזורי - וגם בינלאומי - להשתלט עליהם ולהפסיק את פעילותם... אנו נמשיך לפעול בכל העוצמה עד שנשיג זאת... בלבנון ניאבק על כך שיקוימו התנאים שקבעה הקהילה הבינלאומית זה מכבר, והדברים מצאו ביטוי חד רק אתמול בהחלטת 8 המדינות המובילות בתבל:

החזרת בני הערובה אהוד (אודי) גולדווסר ואלדד רגב.

הפסקת אש מוחלטת.

פריסת צבא לבנון בכל דרום לבנון.

הוצאת החיזבאללה מהאזור תוך מימוש החלטת האומות המאוחדות מס' 1559 לא נחדל מפעולותינו.

בשתי החזיתות מדובר בפעולות של הגנה עצמית במובן המהותי ביותר והבסיסי ביותר. בשני המקרים יש לנו עניין שחשיבותו ומשמעותו חורגים הרבה מעבר לסדרי הגודל של היחידות".

באותו יום קיבלה הממשלה גם את החלטה מס' 282, שבמסגרתה הוחלט, בין היתר, להאריך את הכרזתו של שר הביטחון על "מצב מיוחד בעורף" בהתאם לסמכות הנתונה לממשלה מכוח סעיף 9(ב)(3) לחוק ההתגוננות האזרחית. כן החליטה הממשלה: "לפנות לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת ולבקש את אישורה להארכת תקופת תוקפה של ההכרזה עד למועד שבו תחליט הממשלה לבטל את ההכרזה". עוד יצוין, כי וועדת החוץ והביטחון של הכנסת קיימה שתי ישיבות נוספות בנוגע למצב. בישיבה שנערכה ביום 18.7.06 הופיעו בפני הוועדה הרמטכ"ל, אלוף פיקוד העורף ורח"ט מחקר באמ"ן. בישיבה שהתקיימה ביום 26.7.06 מסר ראש הממשלה לוועדה דיווח אודות האירועים הבטחוניים. החלטת ממשלה נוספת, הנוגעת לעתירות שלפנינו, הינה החלטה מס' 309 אותה קיבלה הממשלה ביום 23.7.06. בהחלטה זו אושרה טיוטת

הצעת חוק הגנה על עובדים בשעת חירום, התשס"ו-2006 (להלן: חוק הגנה על עובדים בשעת חירום), שנועד למנוע פיטורי עובדים שנבצר מהם להגיע לעבודה בתקופת הלחימה. באשר לנזקים הכלכליים שנגרמו לתושבי ישראל כתוצאה מהמצב הביטחוני הנוכחי הודע לנו בתגובה לעתירות, שהוגשה מטעם בא-כוח היועץ המשפטי לממשלה, כי ביום 27.7.06 נחתם הסכם בין נציגי הממשלה, ההסתדרות ולשכת התיאום של הארגונים הכלכליים. הסכם זה נועד, בין השאר, להסדיר את ההיבטים הנוגעים ליחסי העבודה המושפעים מן המצב הביטחוני ומהוראות כוחות הביטחון. ההסכמות הנזכרות בתחום יחסי העבודה עוגנו בהסכם שהממשלה רואה בו הסכם קיבוצי והממשלה אף הודיעה על כוונתה להגיש הצעת חוק על מנת להחיל את הוראות ההסכם הנ"ל על כלל העובדים במשק. כן הודיע שר האוצר במסגרת ההסכם מיום 27.7.06 על כוונתו להגיש לאישור ועדת הכספים של הכנסת את תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נזק מלחמה ונזק עקיף) (הוראת שעה), התשס"ו-2006 (להלן: תקנות מס רכוש 2006), שיקבעו, בין היתר, מנגנון שיאפשר מתן פיצוי ליושבים שאינם נחשבים ליישובי ספר בהתאם לחוק מס רכוש וקרן פיצויים, תשכ"א-1961 (להלן: חוק מס רכוש) והתקנות שהוצאו מכוחו. עוד יקבעו התקנות האמורות את האזור והתקופה שבהם יהיו המעסיקים זכאים לפיצוי מן המדינה בעד נזק עקיף, וכן יקבעו את שיעור הנזק העקיף. ביום 31.7.06 אכן אישרה ועדת הכספים של הכנסת את התקנות האמורות, ובאותו יום אף קיבלה הכנסת את חוק הגנה על עובדים בשעת חירום, שתכליתו היא, כאמור, להגן על עובדים שנעדרו מעבודתם עקב המצב הביטחוני.

העתירות

2. כאמור, על רקע הארועים הכרוכים בפעולות הלחימה הוגשו שלוש העתירות שנדונו לפנינו במאוחד ביום 30.7.06, וכולן עוסקות בצעדים המשפטיים המתחייבים מהמצב שנוצר. בעתירה שהגיש העותר בבג"צ 6204/06, חה"כ ד"ר י' ביילין, טוען הוא כי ממשלת ישראל פעלה שלא כדין בכך שלא קיבלה החלטה לפתוח במלחמה על-פי סעיף 40(א) לחוק יסוד: הממשלה, וזאת על אף שישראל מצויה למעשה, מאז יום 12.7.06 במצב מלחמה. כן נטען בעתירה שבניגוד להוראת סעיף 40(ג) לחוק יסוד: הממשלה לא נמסרה לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת הודעה של הממשלה על הכוונה להיכנס למלחמה, וכן לא נמסרה הודעה דומה של ראש הממשלה למליאת הכנסת. העותר מדגיש כי עניינה של העתירה אינו בשאלת צדקתן של החלטות קברניטי המדינה באשר למלחמה אלא בחובות החוקתיות המוטלות עליהם בכל הנוגע לאופן קבלת ההחלטה על כניסה למלחמה. עוד מתייחס העותר בעתירתו להשלכות הכלכליות הקיימות, לטענתו, עקב העדר ההכרזה על מלחמה. לפיכך, מבקש העותר כי המשיבים

יעשו שימוש בסמכות המוקנית להם בסעיף 40(א) לחוק יסוד: הממשלה ויחליטו בממשלה על הכרזת מלחמה. העותרים בבג"צ 6235/06, בעלי עסקים בחיפה ובטבריה מבקשים כי יוכרז על מצב חירום במדינה שיחול לאלתר באזור חיפה והצפון וכי הממשלה תחויב להתקין תקנות לשעת חירום על מנת למנוע את קריסת עסקיהם של העותרים ועל מנת שיוכלו להמשיך ולהתקיים מבחינה כלכלית בתקופת החירום. העותרת בבג"צ 6274/06, התנועה למען איכות השלטון בישראל, מבקשת כי המשיבים יפעילו את הסמכויות הנתונות להם על-פי חוק על מנת להביא לפיצוי כספי ממשי של העובדים והמעבידים, בעיקר בצפון הארץ, שנפגעו כלכלית מן המערכה הצבאית המתחוללת בימים אלה. לטענת העותרת, אחראים המשיבים לפצות כספית את האזרחים שנפגעו כלכלית מן המלחמה והימנעות המשיבים מהפעלת סמכויותיהם הינה התנערות מאחריות המדינה כלפי התושבים שבקו האש, שאיננה סבירה וגורמת לחלוקה בלתי שוויונית של הנטל הכלכלי וכן פוגעת בערכי הסולידאריות והערבות ההדדית.

דיון

3. נדון תחילה בטענות העותר בבג"צ 6204/06 בכל הנוגע לסעד המבוקש של הכרזת מצב מלחמה. טענות אלה מתבססות על הוראות סעיף 40 לחוק יסוד: הממשלה אשר זו לשונו:

40. (א) המדינה לא תפתח במלחמה אלא מכוח החלטת הממשלה.	"הכרזת מלחמה"
(ב) אין בסעיף זה כדי למנוע פעולות צבאיות הנדרשות למטרת הגנה על המדינה וביטחון הציבור.	
(ג) הודעה על החלטת הממשלה לפתוח במלחמה לפי סעיף קטן (א) תימסר לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת בהקדם האפשרי; ראש הממשלה ימסור את ההודעה בהקדם האפשרי גם במליאת הכנסת; הודעה על פעולות צבאיות כאמור בסעיף קטן (ב) תימסר לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת בהקדם האפשרי."	

סעיף 40(א), שלטענת העותר הוא הרלוונטי לענייננו, נועד להבטיח כי מדינת ישראל לא תפתח במלחמה ללא החלטה של הממשלה שהיא הנושאת באחריות משותפת כלפי הכנסת (ראו סעיף 4 לחוק יסוד: הממשלה). סעיף 40(ג) לחוק יסוד: הממשלה קובע כי על הממשלה לדווח על החלטה שקיבלה מכוח סעיף 40(א) לחוק היסוד לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת וכי על ראש הממשלה למסור את ההודעה

בהקדם האפשרי גם במליאת הכנסת. הוראות אלה נותנות ביטוי מוחשי לאחריותה של הממשלה כלפי הכנסת.

בטיעונו לפנינו עמד ב"כ העותר, עו"ד אשלגי, בהרחבה על חשיבותו הקונסטיטוציונית של סעיף 40(א) הנ"ל, ועל החשיבות הרבה שיש לייחס לכך שהממשלה תפעל כחוק ותקיים את ההליכים הקונסטיטוציוניים המתחייבים מחוקי היסוד, אשר עליהם מושתתת אחריותה המשותפת של הממשלה כלפי הכנסת. המדינה טענה לפנינו, בכל הנוגע לעימות הנוכחי בין ישראל לחזבאללה, כי הממשלה אינה רואה עילה במצב הנוכחי לשימוש בסמכותה לפי סעיף 40(א) לחוק יסוד: הממשלה, אלא על פי השקפתה מדובר בפעולות צבאיות בהתאם לסעיף 40(ב) לחוק יסוד: הממשלה, ובהתאם לכך גם נתקבלה החלטת הממשלה מיום 12.7.06.

4. תקינותם החוקתית של הליכי קבלת החלטת הממשלה בקשר לתחילת הפעילות הצבאית בלבנון היא שעומדת במרכז עתירתו של חה"כ י' ביילין. על-פי חוק יסוד: הממשלה, הממשלה היא הרשות המבצעת של המדינה והיא אחראית בפני הכנסת אחריות משותפת. מתוקף תפקידה כרשות המבצעת של המדינה הממשלה, היא האחראית על קיום יחסי החוץ של המדינה ומתוקף מעמדה ועל-פי סעיף 2(א) לחוק יסוד: הצבא, נתון הצבא למרותה. מאופייה הדמוקרטי של שיטת המשטר שלנו מתחייבת כפיפותן של כל רשויות הביטחון לממשלה ואילו הממשלה, כאמור, אחראית בפני הכנסת (ראו לעניין זה: אמנון רובינשטיין וברק מדינה המשפט החוקתי של מדינת ישראל - רשויות השלטון ואזרחות (מהדורה שישית, תשס"ה-2005), עמ' 979-981; מרדכי קרמניצר ואריאל בנדור חוק יסוד: הצבא (פירוש לחוקי היסוד בעריכת יצחק זמיר, תש"ס-2000), עמ' 44-45). ואמנם, לשם השמירה על עקרונות המשטר יש חשיבות רבה לכך כי לא תתקיימנה פעולות לחימה משמעותיות בלא החלטת ממשלה וללא ביקורת פרלמנטרית. זוהי אף הנחת המוצא שביסוד הוראת סעיף 40 לחוק יסוד: הממשלה; הוראת הסעיף נועדה להבטיח כי לא תהיה חריגה מעקרונות היסוד לעניין אחריות הממשלה על פעולות צבאיות מטעם המדינה וכדי להבטיח את אחריותה של הממשלה כלפי הכנסת עקב קיומן של פעולות כאלה. לתכלית זו אף נקבעו הוראות בסעיפים 40 (ב) ו-40 (ג) לחוק יסוד: הממשלה, הקובעות הן את החריג להוראת סעיף 40(א) והן את חובת הדיווח לכנסת. יודגש, כי סעיף 40(א) לחוק היסוד לא הגדיר מהי "פתיחה במלחמה" כמשמעותה בסעיף. שאלה זו שאלה סבוכה היא ולה היבטים רבים. הגדרת המושג "מלחמה", כאשר מדובר בסמכויות הממשלה ביחס לפעילות צבאית, כרוכה ושזורת ביחסי החוץ של המדינה ובתפקודה של הממשלה במישור היחסים הבינלאומיים. לפיכך, הפרשנות הנוגעת למושג "מלחמה" בהקשר זה, שיש לו השלכות

במישור הבינלאומי, נשענת בעיקרה על כללי המשפט הבינלאומי. להחלטת ממשלה שעלולה להתפרש כהכרזת מלחמה עשויות להיות תוצאות מרחיקות לכת במישור היחסים הבינלאומיים, ואכן בזירה הבינלאומית הכרזות מלחמה פורמאליות אינן נהוגות בעשרות השנים האחרונות. לא למותר להוסיף כי על-פי המשפט הבינלאומי הכרזת מלחמה פורמאלית איננה תנאי לקיומו של מצב מלחמה או סכסוך מזוין, ואף אינה נדרשת לצורך תחולת כללי המשפט הבינלאומי בדבר אופן ניהול הלחימה (ראו, Christopher Greenwood "Scope of Application of Humanitarian Law" In Dieter Fleck *Handbook of Humanitarian Law in Armed Conflicts* (1999) 43; Ingrid Detter *The Law of War* (2nd ed., 2004) 9-17; רובי סיבל משפט בינלאומי (תשס"ג-2003), עמ' 423-424).

יצוין, כי גם בדין הישראלי אין זיקה מחייבת בין קיומו של מצב מלחמה על כל ההשלכות המשפטיות שלו לבין הכרזה רשמית של הממשלה על פתיחה במלחמה. הביטוי "מלחמה" מופיע בחיקוקים שונים והפרשנות הניתנת לו תלויה בתכלית החקיקה ובסביבה החקיקתית שבה מופיע הביטוי, ולא בהליך פורמאלי של הכרזה על פתיחה במלחמה (ראו למשל: סעיף 99 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 - עבירה של סיוע לאויב במלחמה; סעיף 1 לחוק הצהרות מוות, תשל"ח-1978 - הגדרת המונח "נספה"; סעיף 211(ג) לפקודת המכס - ביצוע עבירת הברחה במצב של מלחמה. כן ראו, ע"פ 6411/98 מנבר נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(2) 150, 194-197). לתמיכה בטענותיו טען לפנינו בא-כוח העותר כי בימים האחרונים ננקטו צעדים לגיוס נרחב של חיילי מילואים. עוד טען, כי שר הביטחון התבטא בפומבי כי אנו נתונים במלחמה וכל אלה מלמדים כי אכן מדובר במלחמה כמשמעותה בסעיף 40(א). טיעון זה אינו משכנע, שכן אינו נסמך על בסיס משפטי. פעולות צבאיות מסיביות, ירי של כוחות אויב (וארגון טרור בכלל זה) כלפי אוכלוסייה אזרחית, תחושת החירום והאיום על אוכלוסייה אזרחית ופגיעה בקורבנות כתוצאה מפעולות הלחימה משני צידי הגבול; כל אלה מביאים לכך שהמצב הביטחוני בו נתונה המדינה נתפס על ידי הציבור כמצב של מלחמה. יודגש כי אף מבחינה משפטית, לצורך חוקים שונים, עשוי המצב הביטחוני הנוכחי להיחשב למצב של מלחמה. אולם, אין די בכך כדי להקים עילה להכרזה על פתיחה במלחמה לצורך הוראת סעיף 40(א) לחוק יסוד: הממשלה. הוראת סעיף 40(א) קובעת כי: "המדינה לא תפתח במלחמה אלא מכוח החלטת ממשלה" (ההדגשה שלי - ד.ב.). בנסיבות שנוצרו רשאת הייתה הממשלה לקבוע כי הפעילות הצבאית עליה החליטה אינה בגדר "פתיחה במלחמה" אלא פעילות צבאית להגנה עצמית בתגובה לתוקפנות. הממשלה פעלה בעניין זה בגדר סמכויותיה המובהקות על פי שיקול הדעת הרחב המסור לה בכל הנוגע למדיניות חוץ וביטחון (ראו והשוו: בג"צ 5128/94 פדרמן נ' שר

המשטרה, פ"ד מח(5) 647; וכן ראו: בג"צ 5167/00 וייס נ' ראש הממשלה של מדינת ישראל, פ"ד נה(2) 455, 471-472, והאסמכתאות הנזכרות שם).

נוסיף עוד כי בכל הנוגע לחשש שהביע בא-כוח העותר מפני פגיעה בתכלית החוקתית של הוראות הסעיף, הרי חשש זה הינו נטול בסיס. אף על פי שהממשלה החליטה כי הפעילות הצבאית בלבנון נכללת בגדר הוראת סעיף 40(ב) לחוק היסוד היא נקטה, למעשה, בכל ההליכים הקבועים בחוק הרלוונטיים גם להחלטה לפי סעיף 40(א). ההחלטה על נקיטה בפעולות צבאיות נגד ארגון החזבאללה התקבלה על ידי מליאת הממשלה. לוועדת החוץ והביטחון נמסר דיווח אודות החלטה זו, וכן נמסרו דיווחים מספר לוועדה אודות ההתפתחויות שחלו. דיווחים אלה ממלאים אחר דרישת הפיקוח הפרלמנטרי על החלטת הממשלה. וכפי שצוין לעיל, ראש הממשלה אף מסר הודעה מפורטת למליאת הכנסת. בכך יצאה הממשלה, הלכה למעשה, ידי חובתה גם על פי הדרישות הקפדניות יותר של סעיף 40(א). נוסף עוד, כי ההימנעות מלעשות שימוש בסעיף 40(א) לחוק היסוד אין לה כל נפקות בכל הנוגע לפיצוי הכלכלי ולסיוע הנדרש לתושבי אזור הצפון. אשר על כן, האופן בו פעלה הממשלה בקבלת החלטותיה הנידונות עולה בקנה אחד עם סמכויותיה והיקף שיקול הדעת המסור לה ואינו מקים עילה להתערבותנו (השוו: בג"צ 3975/95 קניאל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נג(5) 459, 493; בג"צ 963/04 לויפר נ' ממשלת ישראל, פ"ד נח(3) 326, 334-335).

5. שאלת קביעת אופן הפיצוי לתושבי אזור הצפון שהועלתה בכל העתירות שלפנינו היא שאלה נכבדה הראויה לטיפול מיידי של הממשלה והכנסת. אין ספק כי תושבי האזורים המצויים בטווח הירי המתמשך ללא הרף של החזבאללה זכאים לכך שהמדינה תפצה אותם בגין נזקיהם הישירים והעקיפים. אוכלוסייה גדולה פגועה ורתוקה למרחב ממוגן ולמקלטים. החיים התקינים - הכלכלה, המסחר, החקלאות והתעשייה - שובשו. נמנע מעובדים להגיע למקום עבודתם ומעסיקיהם נקלעו לקשיים כלכליים. כל אלה מחייבים התייחסות פרטנית של הממשלה והכנסת למציאת פתרונות הולמים. מהודעת בא-כוח היועץ המשפטי לממשלה עולה כי בימים אלה ממש ננקטים צעדים על ידי הממשלה אשר אף יובאו לאישור הכנסת, שיכללו הסדרי פיצוי שונים לתושבי הצפון. עוד עולה מהודעה זו כי כלים משפטיים הולמים נמצאים אף בחקיקה הקיימת (ראו: סעיפים 35-38 לחוק מס רכוש, ותקנות מס רכוש וקרן פיצויים (נזקי מלחמה ונזק עקיף), תשל"ג-1973), וככל שנדרשות התאמות למצב הנוכחי תנקוט הממשלה ביוזמת חקיקה והתקנת תקנות לאלתר. מטעם הכנסת נמסר לנו כי תלויות ועומדות בפני הכנסת יוזמות חקיקה פרטיות שנועדו לאותה תכלית. הממשלה אף הודיעה, כאמור, כי הגיעה ביום 27.7.06 להסכם עם ההסתדרות ועם לשכת התיאום של

הארגונים הכלכליים בכל הנוגע להסדרת יחסי העבודה בין עובדים ומעבידים המושפעים מן המצב הביטחוני הנוכחי. ההסכם אף קובע מנגנון שיאפשר פיצוי ליושבים שכיום אינם נחשבים ל"יושבי ספר" בהתאם לחוק מס רכוש ולתקנות שהוצאו לפיו. יוער, עם זאת, כי הסכם זה הוא תקף לתקופה שהסתיימה ביום 31.7.06, ונטען לפנינו כי ההסכם אינו מקיף את שלל הבעיות המתעוררות כתוצאה מפעולות הלחימה. מכל מקום, נוכח ההודעות שנמסרו לנו בדבר הפעולות הננקטות לצורך זה יש להניח כי הממשלה אכן תפעל במהירות המירבית הנדרשת כדי להבטיח הקטנה מיידית של הנזקים הנגרמים לתושבי הצפון ומתן פיצוי הולם לפגיעה הכלכלית הקשה שנפגעו. ואמנם ביום 31.7.06 קיבלה, כאמור לעיל, הכנסת את חוק ההגנה על עובדים בשעת חירום, שעניינו הוא הגנה על זכויות העובדים במצב הביטחוני הנוכחי. כן אישרה ועדת הכספים של הכנסת באותו מועד את תקנות מס רכוש 2006, שמטרתן היא להסדיר את הפיצוי בגין היבטים מסוימים של הפגיעה הכלכלית של תושבי הצפון בעקבות פעולות הלחימה. הוראות החוק והתקנות מעגנות את הוראות ההסכם שנחתם ביום 27.7.06. לפיכך, ככל שהעתירות מתייחסות להעדר הסדרי פיצוי הרי שחל שינוי במצב המשפטי מאז הוגשו העתירות. אם וככל שההסדרים שנקבעו אינם מניחים את דעתם של העותרים ותימצא להם עילה לכך, יהיו שערי בית משפט זה פתוחים בפניהם. בשולי פסק דיננו נעיר, כי בכל הנוגע לטענות העותרים בבג"צ 6235/06, המבקשים כי יוכרז מצב חירום ויותקנו תקנות לשעת חירום, אין צורך במתן הסעד המבוקש על ידם. עוד ביום 31.5.06 החליטה הכנסת להאריך בשנה נוספת את מצב החירום הקיים בישראל מאז הקמתה, וזאת מכוח הסמכות הנתונה לכנסת בסעיף 38 לחוק יסוד: הממשלה. יתרה מכך, אף לא עלה בידי העותרים להצביע על כל טעם המצדיק נקיטה באמצעי של התקנת תקנות לשעת חירום על מנת להסדיר את קבלת הפיצוי לו, לטענתם, הם זכאים.

אשר על כן, דין העתירות להידחות.

ש ו פ ט ת

השופטת א' פרוקצ'יה :

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופטת ע' ארבל:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק-דינה של השופטת ד' ביניש.

ניתן היום, ז' באב תשס"ו (1.8.06).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת